Аліна ДЯЧУК
кандидат географічних наук,
асистент кафедри фізичної географії,
геоморфології та палеогеографії
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОБМІЛІННЯ ДНІСТРА: РИЗИКИ ДЛЯ РЕКРЕАЦІЇ БУКОВИНИ

Придністер'я Чернівецької області (нині переважно Дністровський район) – самобутній туристично-рекреаційний регіон, у якому поєднуються ландшафти Дністровського каньйону, акваторія Дністровського водосховища та визначні історико-культурні пам'ятки. Саме річка та водосховище формують основу природного рекреаційного потенціалу краю, тому зміни водності Дністра безпосередньо позначаються на можливостях його туристичного використання. Особливої гостроти ця проблема набула у 2026 р., коли басейн Дністра охопило критичне маловоддя.

Мета дослідження – проаналізувати прояви та причини обміління Дністра у 2026 р., прогнози зміни його водності та оцінити їхній вплив на туризм і рекреацію Придністер'я Чернівецької області.

Ключовим природоохоронним і рекреаційним об'єктом регіону є НПП «Хотинський», створений указом Президента України 22 січня 2010 р. Парк простягається вздовж Дністра на 160 км; близько 40 % його території становлять заліснені й остепнені схили каньйону, а 60 % – акваторія Дністровського водосховища [5]. Площа парку – 9432 га; на його території розташована Хотинська фортеця, що входить до переліку семи архітектурних чудес України і щороку стає майданчиком для культурно-історичних заходів та кінозйомок [4]. Отже, значна частина рекреаційного ресурсу регіону прямо залежить від стану водного плеса.

Маловоддя в басейні Дністра почало формуватися із середини травня 2026 р. на тлі слабко вираженої весняної повені та тривалого дефіциту опадів: за червень–серпень їх випало лише близько 62 % норми. Із кінця квітня приплив до Дністровського водосховища тривалий час був меншим за скиди, а до 26 вересня рівень води в ньому знизився з нормальних 121,5 м до позначки, нижчої за 111 м [1]. Унаслідок цього водосховище на окремих ділянках втратило характерні ознаки й дедалі більше нагадує природне річище [3]. Держводагентство попередило, що за падіння рівня нижче 110 м технічну можливість подальших скидів гарантувати неможливо [1].

Наслідки маловоддя в Чернівецькій області вже мають відчутний соціальний вимір. Хотинський водозабір був змушений терміново

адаптувати систему водопостачання для місцевої громади, а Держводагентство ще в липні обмежило право на спеціальне водокористування для 92 суб'єктів у басейні річки. Саме на Буковині українські й молдовські посадовці спільно обстежили обмілілі об'єкти та домовилися про координацію дій у межах Дністровської комісії [3]. На протилежному, молдовському березі, в районі с. Наславча, зафіксовано масову загибель риби в залишках води в руслі [1].

Криза 2026 р. вписується в довготривалу тенденцію: з 2011 р. у басейні Дністра триває маловодна фаза стоку, а за сценарієм інтенсивного потепління SSP5-8.5 прогнозується подальше суттєве скорочення стоку, особливо влітку [2] (табл. 1).

Таблиця 1

Показники маловоддя Дністра у 2026 р. та прогноз змін стоку

Показник	Значення
Опади в басейні, червень–серпень 2026 р. [1]	≈ 62 % норми
Витрати води на постах Самбір, Галич, Заліщики, червень–липень 2026 р. [1]	9–19 % норми
Рівень Дністровського водосховища: нормальний / 26.09.2026 [1]	121,5 м / < 111 м
Прогноз стоку до середини XXI ст. (SSP5-8.5): за рік / влітку [2]	−25…−30 % / −40…−50 %

Для туристично-рекреаційної сфери регіону це означає кілька груп ризиків. По-перше, зниження рівня водосховища безпосередньо зменшує рекреаційну цінність його акваторії та узбереж, які використовуються для відпочинку біля води, любительського рибальства й водних прогулянок; оголення схилів і мілин погіршує естетику ландшафту. По-друге, «водна» складова втрачає привабливість і в межах НПП «Хотинський», понад половину площі якого становить акваторія [5]. По-третє, Хотинська фортеця, розташована безпосередньо над Дністром, значною мірою сприймається туристами в поєднанні з річковою панорамою, тому обміління знижує якість візуального туристичного продукту. По-четверте, проблеми з водопостачанням [3] створюють додаткові ризики для закладів розміщення та харчування в придністерських громадах.

Водночас регіон має можливості для адаптації. Доцільними є: посилення історико-культурної, подієвої та пізнавальної складових туристичного продукту (Хотинська фортеця, археологічні й геологічні пам'ятки каньйону); розвиток екологічних маршрутів НПП «Хотинський», зокрема по схилах каньйону; запровадження оперативного інформування туристів і суб'єктів туристичної діяльності про стан водосховища; врахування рекреаційних потреб під час

погодження режимів роботи Дністровського гідровузла в межах Дністровської комісії.

Отже, обміління Дністра є не лише гідрологічною та соціальною проблемою, а й довготривалим чинником ризику для туризму й рекреації Придністер'я Чернівецької області. Збереження рекреаційного потенціалу регіону потребує поєднання раціонального транскордонного управління водними ресурсами, природоохоронних заходів та адаптації туристичної пропозиції до нових гідрокліматичних умов.

Список використаних джерел:

1. Гергінова Д. Ріка, від якої залежить водопостачання частини Одещини та кількох регіонів Молдови, щоденно катастрофічно міліє. Південь сьогодні. 29.09.2026. URL: https://yug.today/rika-vid-iakoi-zalezhyt-vodopostachannia-chastyny-odeshchyny-ta-kilkokh-rehioniv-moldovy-shchodenno-katastrofichno-miliie/ (дата звернення: 30.09.2026).

2. Дністер критично втрачає воду через глобальне потепління. Букви. 15.10.2025. URL: https://bukvy.org/klimatychni-zminy-pryzvodyat-do-znyzhennya-vodnosti-dnistra-doslidzhennya/ (дата звернення: 30.09.2026).

3. Дністровське водосховище критично міліє: ситуація може погіршитися. Тексти.org.ua. 06.08.2026. URL: https://texty.org.ua/fragments/118029/dnistrovske-vodosxovyshche-krytychno-miliye-sytuaciya-mozhe-pohirshytysya/ (дата звернення: 30.09.2026).

4. Знайомство з басейном Дністра: Національний природний парк «Хотинський» / Дністровське басейнове управління водних ресурсів. 27.08.2024. URL: https://vodaif.gov.ua/znajomstvo-z-basejnom-dnistra-natsionalnyj-pryrodnyj-park-hotynskyj/ (дата звернення: 30.09.2026).

5. Хотинський НПП / Природно-заповідний фонд України. URL: http://pzf.menr.gov.ua/хотинський-нпп.html (дата звернення: 30.09.2026).

Сергій ЗАДВОРНИЙ
кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії України і туризму
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ТУРИСТИЧНА СКЛАДОВА ПРОГРОМАДСЬКОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ: КЕЙС ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Сьогодні заклади вищої освіти України та світу переживають складні трансформаційні процеси відповідно до глобальних суспільних трендів, пов'язаних із пошуком їх ключової місії, забезпеченням стійкості та конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Успішний розвиток університету неможливий без тісного взаємовигідного зв'язку й співпраці з усіма зацікавленими сторонами –